

Ocena dorobku twórczego i artystycznego oraz rozprawy doktorskiej mgr Katarzyny Szarek sporządzona w związku z przewodem doktorskim w dziedzinie sztuk plastycznych, w dyscyplinie sztuk pięknych, wszczętym przez Radę Wydziału Grafiki Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie

Mgr Katarzyna Szarek urodziła się 27 sierpnia 1983 roku w Nowym Sączu w Województwie Małopolskim. W roku 2003 ukończyła Państwowe Liceum Sztuk Plastycznych im. Antoniego Kenara w Zakopanem, specjalizacja – snycerstwo. Tego samego roku rozpoczęła studia na Wydziale Rzeźby Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie, gdzie w 2008 roku obroniła dyplom z zakresu rzeźby pod kierunkiem prof. Grzegorza Kowalskiego. Obrona pracy magisterskiej zatytułowanej *Źródło* miała miejsce w Centrum Rzeźby Polskiej na terenie parku orońskiego. W roku 2009 ukończyła Studium Pedagogiczne przy ASP w Warszawie.

Działalność dydaktyczna

W roku 2011 rozpoczęła studia doktoranckie na Wydziale Grafiki Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie. W trakcie trwania studiów doktoranckich była asystentką dr hab. prof. ASP Macieja Aleksandrowicza w pracowni Podstaw Projektowania Przestrzennego dla studentów rzeźby I i II roku na Wydziale Rzeźby. W trakcie trwania studiów doktoranckich trzykrotnie otrzymała stypendium dla najlepszych doktorantów. W roku 2012 założyła dwa Koła Naukowe dla studentów Wydziału Rzeźby ASP: *DYSKUSJE z PRZESTRZENIĄ* oraz *DZIAŁANIA z PRZESTRZENIĄ*. W programie napisała: *Główną działalnością kół jest organizacja konferencji, wykładów oraz spotkań z ciekawymi ludźmi ze świata sztuki, nauki i muzyki....* Ta sentencja jest niezwykle sugestywna w

kontekście osoby obdarzonej energią do działania i otwartej na poznawanie i doświadczanie.

Od roku 2013 jest organizatorem corocznej akcji charytatywnej *Art Jarmak Charytatywny Artyści – Artystom*. Pomaganie innym to ważna aktywność altruistyczna w życiu Katarzyny Szarek, wskazująca na jej szlachetność, wrażliwość i otwartość na drugiego człowieka. Jej postawa jest wzorem humanitaryzmu.

Co więcej, lista działalności dydaktycznej prowadzonej przez Katarzynę Szarek poza uczelnią jest w dalszym ciągu imponująca. Od roku 2012 w Wyższej Szkole Artystycznej w Warszawie prowadzi pracownię Malarstwa, pracownię Liternictwa i Typografii oraz przedmiot Media elektroniczne. Od roku 2013 wykłada w Warszawskiej Szkole Reklamy (techniki rzeźbiarskie oraz techniki multimedialne). W latach 2014 – 2015 w Warsztacie Artystycznym na Żoliborzu prowadziła lekcje rysunku i kompozycji. W latach 2012 – 2013 prowadziła zajęcia z Psychofizjologii Widzenia na Europejskiej Akademii Sztuki w Warszawie. W latach 2009 – 2012 prowadziła pracownię rzeźby w Prywatnym Liceum Plastycznym Alfa w Warszawie. W roku 2013 prowadziła warsztaty artystyczne dla zwiedzających Muzeum Narodowe w Warszawie pod hasłem *Rodzina w akcji – rzeźbi*. W roku 2012 prowadziła warsztaty *Laboratorium dźwięku* w ramach *AKCJI LABIRYNT* rozwijające wrażliwość na przestrzeń i organizowane przez Fundację Muzyka jest dla wszystkich. Tego samego roku prowadziła także warsztaty artystyczne dla osób niepełnosprawnych w Giżycku, których organizatorem była Regionalna Sekcja Mazowiecka Polskiego Związku Żeglarzy Niepełnosprawnych.

Za wymienioną statystyką działalności dydaktycznej kryje się wiele przepracowanych godzin. To nie tylko tzw. eksplorowanie i odkrywanie własnego potencjału badawczego, ale przede wszystkim zdobywanie ogromnego bagażu doświadczeń na różnych polach artystycznych. Podziwiam tę wewnętrzną autodyscyplinę doktorantki, która inspiruje i zagrzewa swą energią do działania innych. Posiada zdolności poznawcze, organizacyjne, a łatwość w nawiązywaniu kontaktów z różnymi ludźmi pozwala jej stale poszerzać krąg znajomych, nierzadko w bezpośredniej aktywności twórczej, np. podczas pracy zespołowej. Powyższe zdolności dostrzegł i docenił wybitny rzeźbiarz Jan Kucz, zapraszając ją do pomocy w realizacji pomnika Jana Pawła II. Katarzyna Szarek doskonała swój warsztat rzeźbiarski, asystując również przy powstawaniu pomnika Juliusza Słowackiego, autorstwa innego znakomitego rzeźbiarza Stanisława Radwańskiego. Samą doktorantkę poznałam na jednym z plenerów rzeźbiarskich w Strzegomiu. Jej bezinteresowne pomaganie innym i ciekawie prowadzone dyskusje z autorefleksją sprawiły, że zaciekałam jej osobą. Czasem samo tylko bycie w miejscu, gdzie dzieją się rzeczy ważne artystycznie, mocno kształtują osobowość. Ale w przypadku doktorantki chodzi o coś więcej: o pasję, chęć poznawania, obserwacji, doświadczania, nauki.

Swoje przemyślenia o pięknie wyraziła w artykule opublikowanym w Zeszytach Rzeźbiarskich nr 6/2014 ASP Wrocław, pisząc: *Oto stoi przed nami człowiek – akt. W całej złożoności swojej wewnętrznej i zewnętrznej konstrukcji. Człowiek, którego los*

szlifuje i zdiera zarazem. Jego piękno ukryte jest przede wszystkim pod skorupą ciała. Tworzenie jest ujawnieniem prawdy, jest dbałością o całość treści i formy, o ich harmonię współzależności. Takie dojrzałe przemyślenia są, w moim odczuciu, wyrazem dużej świadomości. Pogłębione refleksje egzystencjalne prowadzą też do określenia, kim jesteśmy i dokąd zmierzamy.

Ocena dorobku artystycznego Autora

Od ukończenia studiów zrealizowała pięć wystaw indywidualnych: *Tarcie*, Galeria 022, Warszawa, 2018 / *Błękit ścierny*, Galeria Akwarium, Polanica Zdrój, 2016 / *Woda żywa*, Galeria Dwór Karwacjanów, 2014 / *Terytorium*, Galeria Klimy Bocheńskiej, 2013 / *Trzepak*, Galeria EXPE, Bielsko-Biała, 2011. W latach 2008 – 2017 brała udział w 12 wystawach zbiorowych, zarówno zagranicznych (między innymi w miejscowości Oscadnica na Słowacji, w Muzeum Ahtopolu w Bułgarii), jak i krajowych (Warszawa, Wrocław, Nowy Sącz, Orońsko, Zakopane, Żyrardów). W latach 2008 – 2014 uczestniczyła w 5 plenerach artystycznych (VI Park Sztuki, Zamek Kliczków, 2014; Krasnogruda, Międzynarodowe Centrum Dialogu, 2013; Międzynarodowe Sympozjum Rzeźby w Ahtopolu, Bułgaria, 2012; tego samego roku również Międzynarodowy Plener Rzeźby na Słowacji, Oscadnica; Plener rzeźbiarski w Międzyrzeczu, 2010).

W przygotowanej dokumentacji dotychczasowego dorobku artystycznego znalazło się kilkanaście realizacji z obszaru rzeźby i instalacji: *Źródło* (praca dyplomowa), 2008 / *Harmonia*, 2007 / *Trzepak Polski*, 2011 / *Proszę o ciszę*, *Kołyska*, *Szachownica*, 2012 / *Stół codzienny*, 2013 / *Żywa woda*, *Cisza*, *Wybory samorządowe*, 2014 / *Gracze*, 2015 / *Pejzaż ścierny*, 2017 / *Krzyż Polski*, 2018.

Zaprezentowana twórczość Katarzyny Szarek lokuje się pomiędzy rzeźbą realizowaną jako obiekt i jako instalacja. Pisze: *Rzeźba jest wypowiedzią, a chcąc wziąć udział w dyskusji, trzeba obrać stanowisko.* Tytułami prac podpowiada tematykę swoich rozważań, dokładnie dobiera materiał do kompozycji przestrzennych: papier ścierny, stół, szablony, dziecięca gra z piłkarzykami czy znaki drogowe. Stosowane przez nią symbole naszych codzienności, zapisy wielu przemian i transformacji, chociaż formalnie różnorodne, są jednak czytelnie zdominowane osobowością autorki. Ten intrygujący materiał twórczy pozwala doktorantce na autorski komentarz na temat otaczającej rzeczywistości i jest wynikiem poszukiwania własnej tożsamości i tworzenia rozpoznawalnego i adekwatnego języka artystycznej wypowiedzi. Wydaje się, że potwierdzeniem takiego odczucia może być zarówno temat rozprawy doktorskiej jak i zaprezentowana w ramach doktoratu realizacja artystyczna *Dystans*.

Analiza dzieła *Dystans* i określenie zakresu badań

***Dystans*.** Forma tej instalacji przywodzi na myśl wiele skojarzeń. Zastanawiamy się nad

wewnętrznym światem struktur, które człowiek posiada, nad światem otwartym do środka. Przypomina to rzeźbienie duszy, modelowanie własnych archetypów, z nasuwającymi się pytaniami: Jaki nadać kształt prerażeniu, nienawiści, współczuciu, miłości? Wsłuchujemy się w czyjeś emocje za pomocą znaków kultury. Każdy w znakach może zobaczyć coś ważnego i wyjątkowego dla siebie. Ten język to system nienazwanych treści, które każdy odczytuje na swój własny, indywidualny sposób. Mamy tu do czynienia z faktycznym rejestrem wrażliwości artysty. Zbieramy w sobie doświadczenia, które nas poruszają. Każdy z nas jest uwrażliwiony na pewne kształty, które pracują wspólnie na odkodowanie treści ukrytych w ludzkim umyśle.

A co widzimy? Jak można opisać tę pracę? Widzimy multiplikację świec ułożonych w równych rzędach na płytkich, nieregularnych, metalowych, zardzewiałych prostokątnych pojemnikach. Długie świece pną się ku górze, przechodzą przez szklane pojemniki wypełnione wodą i dopiero ponad taflą wody uzyskują swój właściwy wymiar. Po ich zapaleniu napięcie wzrasta, gdy ogień płonących świeczek odbija się i niepokojąco zbliża się do powierzchni lustra wody. Harmonia kompozycji ulega zakłóceniu. Sekret, który oglądający stara się mimowolnie odkryć i zrozumieć, doktorantka sprecyzuje w pisemnej rozprawie, cytując list dziadka do swojej siostry, w którym został opisany atak wojsk niemieckich 1 września 1939 roku, a dokładnie ich nalot na port wojenny. Interpretacja tych zdarzeń została przez Katarzynę Szarek przetransponowana w dzieło. To one decydują o zakłęciu przestrzeni w kształt rzeźby. Rzeźba otwiera na nowo umysł ludzki. Pojawiają się hybrydy treści, które na skutek zderzeń nagłych emocji każą się zatrzymać i zapytać: kim jesteśmy i gdzie tak pędzimy? Skąd tak siła i co jest tym potężnym napędem, który sprawia, że człowiek nieustannie biegnie jak oszalały w pogoni za czymś niewidzialnym? Ciągłe coś pcha nas do przodu, codziennie się zmieniamy. Czas nas kształtuje, a my nawet sobie nie uświadomiamy, w jak wielkim stopniu to się dokonuje. Emocje, które się wówczas uwalniają się w wyniku refleksji nad czasem, przyczynowością, koniecznościami i przestrzenią, zatrzymują obserwatora na moment i niemal dosłownie przykuwają jego uwagę do obiektu sztuki, który tak opisała doktorantka: *Forma rzeźby nawiązuje do oceanu, brzegu otwartej wody oraz tryptyku – nastawy ołtarzowej – to adoracja śmierci i życia.*

Dystans zarejestrowany w postaci filmu działa na zmysły równie silnie jak obcowanie bezpośrednio z rzeźbą. Linia dźwiękowa, gest autorski zapalającej świece, delikatny ruch wody, zbliżenia z różnej perspektywy, skala i zestawione z sobą materie ukazują niezwykłą aurę subtelności, proporcji i harmonii. Całość kompozycji ma widoczne trzy warstwy nadające instalacji dynamiczności, które prawdopodobnie dla autorki są niezwykle istotne, a na pozór mocno zespolona konstrukcja unosi żywioł wody i ognia. To na ich styku odbywa się to niezwykle misterium przemiany. Katarzyna Szarek zaaranżowała dla odbiorcy niezwykłą podróż w głąb swojej rodzinnej historii i dlatego film *Dystans* jest zapisem najszczerzych emocji, czego świadectwem mogą być słowa: *Sztuka jest przestrzenią, w której dystans dzielący mnie od mojego dziadka ma szansę się*

pomniejszyć, jest wręcz miejscem naszego poznania. Artystyczna realizacja doktorska jest czytelną konsekwencją jej dotychczasowej drogi twórczej i stale obecnej w niej osobistej refleksji. Jak reżyser dbający o perfekcyjne wykonanie zaplanowanego wydarzenia, zaprasza do bezpośredniego obserwowania akcji.

Charakter rozprawy

Pisemna rozprawa doktorska to zaskakująca introspekcja autorki i dziadka doktorantki. Wskazuje na dziedziczną w genach traumę wojny. Tym samym Autorka nakreśliła bardzo prywatny rys pracy, a porównanie życia z twórczością jest piękną lekcją uczciwości twórczej.

Całość rozprawy doktorskiej Katarzyny Szarek jest przede wszystkim próbą określenia własnej drogi artystycznej w oparciu o zapamiętane doświadczenia oraz wartości przekazywane przez rodziców, a także wyznawane w domu tradycje kulturowe. Autorka dostrzega w nich prawdę o sobie, źródło niewyczerpanych inspiracji. Zakłada więc pewien romantyczny ideał, który potwierdza, odnosząc się do myśli Alberta Einsteina, Carla Gustawa Junga, Johanna Wolfganga Goethego.

Rozprawę doktorską nakreśliła w czterech punktach:

1. ***Dystans jako narzędzie poznawcze***, w którym uzasadnia, dlaczego dystansuje się w szczególności do własnej twórczości, ale później porównuje dystans *do kompasu, jako niezbędnego elementu podróży*, i to tej najbardziej osobistej, zanurzonej w głąb siebie.
2. ***Powód powstania pracy***. Ten punkt jest rozwinięciem, albo próbą zrozumienia swoich predyspozycji i reakcji na pewne zdarzenia. Udowadnia, iż geny dziedziczone mają silne działanie na kolejne pokolenia. Stanowią fundament istnienia i są kluczem do odkodowania pewnych znaczeń w działaniu.
3. ***Opis części artystycznej pracy doktorskiej*** to punkt, w którym przybliżyła własne źródła inspiracji, symbolikę pracy i stosowane środki wyrazu oparte na opisowej analizie dzieła. Wydaje się najbardziej przekonujący jako istotne, autorskie dopowiedzenie części artystycznej doktoratu.
4. ***Podsumowanie. Dystans jako narzędzie poznawcze***. W konkluzji autorka postawiła sporo ważnych i mądrych pytań: *Im głębiej wchodzę w tajemnicę, tym więcej odkrywam niewiadomych, nieświadomych wcześniej prawd, z którymi muszę się zmierzyć. Pytania te zmuszają mnie do nabrania dystansu, pobudzają do rozwoju, są drogą do znalezienia odpowiedzi*. Podparła te myśli dwoma wypowiedziami znakomitych pedagogów i rzeźbiarzy: Antoniego Kenara i Jana Kucza.

Katarzyna Szarek zna siłę i wagę słów, używa ich przekonująco, nie ograniczając przy tym odbiorcy w jego wolności interpretacji. Stara się czytelnie nakreślić intencje powstania i genezę artystycznych rozważań. Jest wrażliwą,

utalentowaną rzeźbiarką, dotyka w swojej twórczości różnorodnych form wypowiedzi, swobodnie porusza się w różnych przestrzeniach. Oryginalna twórczość zwraca na siebie uwagę, pomimo że często mówi o ciszy. O której znakomicie napisał Jerzy Fober w swoim katalogu: *Chciałbym odrzucić krzyk i agresję na rzecz „donośnego szeptu” odbieranego w umiejętnie wywołanej ciszy. Taka cisza jest możliwa do osiągnięcia przy obcowaniu ze sztuką ważną.* Jestem przekonana, że właśnie mamy do czynienia z taką sztuką.

W pełni popieram wniosek Rady Wydziału Grafiki Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie o nadanie mgr Katarzynie Szarek stopnia naukowego doktora w dziedzinie sztuk plastycznych, w dyscyplinie sztuk pięknych.

